

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА АКАДЕМІЧНОГО ТА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

О. Б. Жильцов
2017 року

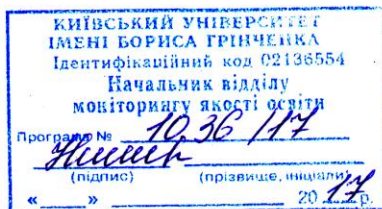
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИРИГУВАННЯ

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво
Спеціальність – 025 Музичне мистецтво
Освітній рівень – Другий (магістерський)

V курс

Інститут мистецтв

2017–2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

О.А. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Диригування» для студентів у галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 025 „Музичне мистецтво” другого («магістерського») освітнього рівня.

Розробники:

Макарова Тетяна Олексіївна, старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Шенгеля Наталія Олексіївна, старший викладач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу

Протокол від “06” вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри академічного
та естрадного вокалу

(підпис)

(Мережко Ю.В.)

© Макарова Т.О., 2017
© Шенгеля Н. О., 2017
© КУ імені Бориса Грінченка, 2017
Інститут мистецтв, 2017

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів відповідних ECTS – 3 Змістових модулів – 1 Кількість годин на поточний навчальний рік – 90 годин Кількість аудиторних годин на тиждень – 1 година	Галузі знань: 02 «Культура і мистецтво» Спеціальність: 025 «Музичне мистецтво» Освітній рівень: Другий (магістерський) V курс	Нормативна Рік підготовки: V-й Семестр: IX-й Лабораторні заняття: 18 год. Самостійна робота: 66 год. Модульний контроль: 6 год. Вид контролю: -

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Серед багатьох напрямів національної музичної культури хоровий спів є найбільш вагомою формою масової музичної освіти і музично-естетичного виховання молоді, важливим засобом формування її загальної культури та духовності. Тому в системі музично-педагогічної підготовки фахівців – диригентів музичного мистецтва «Диригування» займає одне з важливих і провідних місць.

Робоча навчальна програма з дисципліни «Диригування» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою академічного та естрадного вокалу відповідно до навчального плану зі спеціальності 025 „Музичне мистецтво” другого (магістерського) освітнього рівня.

Мета дисципліни «Диригування» – набуття теоретичних знань з диригентсько-хорової методики, вдосконалення практичних навичок хорового виконавства, адаптація сформованого комплексу художніх і технічних засобів у студента до умов різного по стилю репертуару сучасних професійних хорових колективів.

Завдання дисципліни «Диригування»:

- накопичення музичного репертуару для майбутньої вокально-хорової діяльності;
- планування репетиційної роботи з хором та аналіз її результатів.
- вдосконалення різних видів діяльності диригента (вокальне та інструментальне виконання, диригування);
- навчання методам освоєння вокально-хорового твору, інтерпретації образного змісту, пошуку диригентського жесту;
- підготовка студентів до викладацької роботи у вищій школі;
- використання студентами набутих знань з методології викладання, усвідомлення системності освітнього процесу для розуміння принципів викладання хорових дисциплін;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: технологічні та фізіологічні основи мануальної техніки, специфіку різних виконавських стилів, положення методики роботи з професійними хоровими колективами, різноманітний за стилем репертуар для професійних творчих колективів різних типів, сучасну навчально-методичну і дослідницьку літературу з питань диригентського мистецтва, музично-мовні і виконавські особливості сучасних хорових творів, основні детермінанти інтерпретації, принципи формування концертного репертуару професійного хорового колективу;

вміти: виявляти і розкривати художній зміст музичного твору, позначати на основі самостійного аналізу партитури основні технічні складності, враховуючи їх у практичній роботі над твором, грамотно прочитувати нотний текст, створюючи умови для адекватної авторського задуму інтерпретації твору, проводити репетицію з професійними хоровими колективам різних типів, використовуючи ефективні методи роботи з хором, управляти тембровою палітри хору в процесі виконання твору, піддавати критичного аналізу виконану роботу, удосконалювати і розвивати вокально-хорові навички співаків хору;

володіти: мануальної технікою диригування та методикою роботи з професійним творчим колективом, комбінованими диригентськими схемами, комунікативними навичками в спілкуванні з музикантами-професіоналами, новітніми педагогічними технологіями, вільним і художньо виразним виконанням на фортепіано творів різних стилів і жанрів на рівні, достатньому для вирішення завдань в творчо-виконавської і педагогічної діяльності, уявленнями про особливості естетики та поетики хорової творчості українських і зарубіжних композиторів, професійною термінологією, основами вокальної майстерності.

3. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Удосконалення техніки диригування, формування майбутнього фахівця та комплексу знань для практичної роботи з хором.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
л		п	лаб	інд	с.р.	м.к.	
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль 1							
Змістовий модуль 1. Удосконалення техніки диригування, формування майбутнього фахівця та комплексу знань для практичної роботи з хором.							
Тема 1. Твори крупної форми, поліфонічні та твори зі складними розмірами.	20	-	-	5	-	15	-
Тема 2. Підготовка практичної діяльності з хором.	20	-	-	5	-	15	-
Тема 3. Робота над інтерпретацією виконавської концепції художнього образу.	22	-	-	4	-	18	-
Тема 4. Удосконалення комплексу знань та навичок для практичної роботи з хором.	22	-	-	4	-	18	-
Модульний контроль	6	-	-	-	-	-	6
Усього годин	90	-	-	18	-	66	6

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Удосконалення техніки диригування, формування майбутнього фахівця

Тема 1. Твори крупної форми, поліфонічні та твори зі складними розмірами.

Твори крупної форми: меси, ораторії, оперні сцени, поліфонічні твори - визначення прийомів диригування, драматургія, структура.

Формування уявлень структури будови творів крупної форми (меса, кантата, ораторія, fuga тощо), поліфонічних творів. Розкриття художньо-образного змісту, використання власного теоретичного та практичного досвіду. Уміння використовувати знання диригентської техніки для відбору диригентських прийомів виконання твору. Формування органного способу виконання хорової партитури поліфонічного складу, творів зі складними розмірами (несиметричні розміри - 7/дольний, 11/дольний) у чотирирядковому, п'ятирядковому запису, прогнозування хорового звучання.

Удосконалення вокально-хорового гармонічного слуху (спів акордів по вертикалі), слухова уява гармонічної мови твору. Аналіз твору з використанням знань, предметів теоретичного, диригентського, диригентсько-хорового циклу.

Тема 2. Підготовка практичної діяльності з хором.

Музично-теоретичний аналіз засобів музичної виразності з використанням знань предметів. Теоретичного, диригентсько-хорового цикл (хорознавство, аранжування). Опанування матеріалу шкільної та хорової практики.

Закріплення практичних навичок володіння методикою розучування хорових творів. Побудова плану репетиційної роботи, визначення шляхів подолання технічних труднощів. Удосконалення методів та прийомів роботи з хором. Закріплення методів вивчення хорового твору: аналіз художнього змісту творів, характеристика рис хорової фактури, засобів виразності.

Використання власного диригентського досвіду для створення виконавської моделі хорового твору.

Тема 3. Робота над інтерпретацією виконавської концепції художнього образу.

Історично-стилістичний аналіз твору, художній зміст твору. Визначення диригентсько-хорової лінії твору, засобів виразності. Опанування нотного тексту, спів хорових партій, гра партитури, прогнозування хорового звучання.

Інтерпретація виконавської концепції художнього образу. Формування творчого підходу. Аналіз твору (анотація) з використанням диригентської та хорознавської літератури.

Тема 4. Удосконалення комплексу знань та навичок для практичної роботи. з хором.

Визначення стилєвих особливостей, інтерпретація, використання теоретичних та практичних знань, вмінь. Гра партитур, спів голосів, акордів хорових творів. Вокально-хоровий аналіз творів програми.

Формування творчих здібностей в навчально-виховному процесі. Шкільний пісенний репертуар шкільної практики — методи та прийоми роботи, визначення шляхів подолання технологічних та вокальних труднощів, бесіда до пісенного матеріалу. Складання плану репетиційної роботи над вокально-хоровим твором. Репетиційна робота над репертуаром практики роботи з хором (методи, прийоми). Закріплення та удосконалення методів та прийомів розучування пісенного матеріалу. Формування творчого підходу та особистої ініціативи студента.

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Твори крупної форми, поліфонічні та твори зі складними розмірами.	5
2	Підготовка практичної діяльності з хором	5
3	Робота над інтерпретацією виконавської концепції художнього образу.	4
4	Удосконалення комплексу знань та навичок для практичної роботи. з хором.	4
	Разом:	18

**6. Навчально-методична карта дисципліни «Диригування»
V курс**

Модулі	Змістовий модуль 1			
Назва модуля	Удосконалення техніки диригування, формування майбутнього фахівця та комплексу знань для практичної роботи з хором.			
Кількість балів за модуль	594 б.			
годин	5	5	4	4
Назва навчального модуля (лабораторні заняття) 189б.	Твори крупної форми, поліфонічні та твори зі складними розмірами. (10+0,5)*5=52,5б	Підготовка практичної діяльності з хором. (10+0,5)*5=52,5б.	Робота над інтерпретацією виконавської концепції художнього образу. (10+0,5)*4=42б.	Удосконалення комплексу знань та навичок для практичної роботи. з хором. (10+0,5)*4=42б.
Самостійна робота 330б.	5*15=75б.	5*15=75б.	5*18=90б.	5*18=90б.
Види поточного контролю 75б.	Модульна контрольна робота (Прослуховування 3*25=75б.)			
Всього - 594 балів				

7. Завдання для самостійної роботи.

Самостійна робота передбачає: вивчення фахової літератури з питань диригентської і хорознавської підготовки; ознайомлення з новими музичними творами; гру хорових партитур; спів голосів; самостійну роботу над шкільним репертуаром і практики роботи з хором.

№ п/п	Тема	Зміст завдання	Години на виконання	Література	Контроль	Бали
	ТЕМА 1					
1	Диригування складних розмірів (7/дольних, 11/дольних)	Вивчення диригентських схем складних розмірів, Підібрати приклади музичних творів зі складними розмірами	10	2.1, 2.2, 2.7, 2.8	Контроль під час індивідуальних занять	50
2	Самостійна робота студента по удосконаленню навичок виконання хорових партитур	Вивчення та виконання хорових партитур	5	Програмні хорові твори 2.13	Контроль під час індивідуальних занять та прослуховування	25
	ТЕМА 2					
3	Удосконалення методів і прийомів репетиційної роботи на вок.- хор. твором	Складання плану репетиційної роботи у творах хор. практики	10	2.3, 2.14	Контроль під час індивідуальних занять	50
4	Підготовка студента до самостійної практичної роботи з хором	Спів хор. партій, каденцій у хорових творах програмного репертуару	5	Хорові твори програмного репертуару 2.4, 2.9, 2.15	Контроль під час занять з диригування	25
	ТЕМА 3					
5	Самостійна робота студента над репертуаром шкільної та хорової практики	Вивчення та виконання шкільного пісенного репертуару. Показ хор. твору, диригування хор. партіями, складання плану репетиційної роботи	18	Репертуар шкільної практики 2.3,2.10,2.15 Твори хор. практики 2.3, 2.9, 2.10	Контроль під час індивідуальних занять та на заняттях хор. практики	90
	ТЕМА 4					
6	Самостійна робота студента з хорознавської літератури. (Дитяче хорове виховання)	Специфіка роботи з дитячим хоровим колективом Охорона дитячого голосу	18	Підручники з хорознавства	Підготовка конспекту Контроль під час індивідуальних занять	90
			66			330

8. Система поточного та підсумкового контролю знань.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного(модульного)

контролю.

V курс (IX семестр)

№	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	0.5	18	9
2.	Робота на практичних заняттях	10	18	180
3.	Модульний контроль(прослуховування)	25	3	75
4.	Самостійна робота	5	66	330
Всього без підсумкового контролю		594		

9. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів.

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з хорового диригування, студент здійснює ґрунтовний аналіз хорового твору та самостійно працює з творами різних жанрів та стилів. Можливі, незначні недоліки.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з хорового диригування, студент здійснює аналіз хорового твору без суттєвих (грубих) помилок, самостійно працює з творами різних жанрів та стилів.
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок. Студент здійснює аналіз хорового твору з деякими незначними помилками, самостійно працює з творами різних жанрів та стилів.
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності. Студент здійснює аналіз хорового твору зі значними огріхами та помилками, не достатньо самостійно працює з творами різних жанрів та стилів.

E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з хорового диригування. Студент здійснює аналіз хорового твору з великою кількістю помилок, самостійно не працює з творами різних жанрів та стилів.
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання даної дисципліни за умови належного самостійного доопрацювання матеріалу. Студент не здійснює аналіз хорового твору, самостійно не працює з творами різних жанрів та стилів.
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу магістра на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, контрольне прослуховування.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі прослуховування.

Модульний контроль знань магістрів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

В таблиці вище представлено розподіл балів, що присвоюються магістрам упродовж вивчення дисципліни «Диригування».

10. Розподіл балів, що присвоюються протягом вивчення дисципліни «Диригування»

ІХ семестр

Модулі Змістовий модуль 1				Модульна контрольна робота	Кількість балів без урахування коефіцієнту	Коефіцієнт
T1	T2	T3	T4	75	594	-
127,5	127,5	132	132			

Кількість балів за роботу на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

11. Методи навчання.

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: пояснювально-ілюстративний (пояснення, показ, прослуховування).

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні.

3) За ступенем самостійності мислення: інструктивно-репродуктивні (аналіз хорової партитури), пошукові, проблемні (інтерпретація виконавської концепції художнього образу).

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів над музичною та методичною літературою, самостійна робота над програмним репертуаром, виконання індивідуальних творчих завдань, створення виконавської моделі, прогнозування хорового звучання.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: створення ситуацій зацікавленості, створення ситуації пізнавальної новизни.

12. Методи забезпечення курсу.

- музично-хорова література;
- навчальні посібники з диригування;

- методична література з питань хорознавства та методики хорового диригування;
- робоча навчальна програма;
- завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни.

13. Рекомендована література:

1. Основна література:

1. Артемій Ведель. Духовні твори / Упорядк. М. Гобдича і Т. Гусарчук. – К.: Бібліотека хору «Київ», 2007. – 35 с.
2. Бортнянский Д.С. 35 духовных концертов на 4 голоса / Подготовка текстов и статья Л.Григорьева. Т.1-2. – М.: Изд. дом «Композитор», 2003. – 21 с.
3. Воробкевич С. Хорові твори. – К.: Музична Україна. 1996. – 18 с.
4. Детские и юношеские хоры. Серия. Выпуски. – М.: Музыка. – 45 с.
5. Духовна музика українських композиторів 20-х років ХХ ст. // Антологія української духовної музики / Упорядк. М. Юрченка. – К. Український фонд духовної музики, Видавництво ім. Олени Теліги. 2004. – 47 с.
6. Кирило Стеценко. Кантати і хори / Упорядк. М. Юрченка. – К.: Музична Україна, 2007. – 25 с.
7. Микола Леонтович. Хорові твори / Редактор-упорядник В. Кузик. - К.: Музична Україна, 2005. – 30 с.

2. Додаткова література:

1. Горбенко С. Дитяче хорове виховання в Україні. – К.: Інститут змісту і методів навчання, 1999. – 32 с.
2. Дмитревский Г. Хороведение и управление хором. – СПб.: Изд. Планета музыки, 2007. – 22 с.
3. Живов В. Л. Теория хорового исполнительства. Теория. Методика. Практика. – М., 2003. – 16 с.
4. Зиновьева Л. Вокальные задачи ауттакта в хоровом дирижировании. – Изд. «Композитор. СПб.», 2007. – 29 с.
5. Сенченко Л.І. Формування хорового мислення диригента. Аналітичні нариси з хорознавства / Навчальний посібник. – Рівне, 1998. – 33 с.
6. Хваліть ім'я Господнє. Співає церковний хор „Видубичі” // Антологія української духовної музики / Ред. та спецред. М. Юрченка. – К.: Український фонд духовної музики, 2002. – 31 с.

7. Юрченко М. Українська духовна музика 20-х років ХХ століття / Навчально-методичний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв. – К.: КДУКіМ, 2001. – 54 с.